Eżami ghad-Dħul fil-Liċeo taż-Żgħar - Studji Soċjali 2003
Skema tal-Marki

Mist.	**Marki**	**Tweġiba**
A.	Marka l-waħda 10 marki	1. (a) fossili (b) Sant'Iermu (ċ) La Valette (d) Francesco Laparelli (e) (ii) (f) Dragut (ġ) *George Cross* (g) ir-Repubblika 2. (a) katakombi (b) Ġgantija
B.	Marka l-waħda 10 marki	il-vojt f'dan il-paragrafu irid jimtela b'dawn il-kelmiet, f'din l-ordni: xogħol volontarju solidarjetà reliġjuż ċittadin dmirijiet stat demokratiku nazzjonali festi nazzjonali soċjali edukati
Ċ. (i)	Marka għal kull lokalità	Skond il-Mappa ta' Malta
Ċ. (ii)	Marka għal kull tweġiba	Max-xatt tal-baħar – Valletta, Ix-Xlendi Imdawwar bl-art – Ħal Luqa, Victoria, Ir-Rabat (Malta)
D.	10 marki	1. Il-ġifen inqabad f'maltempata u spiċċa nkaljat fuq Malta. (2) 2. Billi l-lifgħa gidmet lil San Pawl in-nies stennew li hu jaqa' u jmut. Dan, iżda ma ġarax. (1) 3. Dak li qed jirrakkonta l-ġrajja. Wieħed minn dawk li kien ma' San Pawl fuq il-ġifen. (1) 4. Fix-xhur tax-xitwa ma kinux ibaħħru. (1) 5. Ikkonverta l-ewwel Maltin għat-twemmin nisrani. (1)
E.	Marka għal kull isem tajjeb	1. Ċipru 2. Kreta 3. Sqallija 4. Gżejjer Balearići 5. Korsika 6. Sardenja

Mist.	**Marki**	**Tweġiba**
F.	6 marki	1. Tweġibiet possibbli jistgħu ikunu: • Jinkisru d-drittijiet ta' xulxin • Aktar nuqqas ta' qbil li jwassal għal ġlied • Jinkisru r-regolamenti tat-traffiku • Aktar inċidenti tat-traffiku • Jinkisru l-liġijiet tal-pajjiż u ħadd ma jittella' l-Qorti • Tiżdied il-kriminalità fil-pajjiż: serq, abbuż ta' drogi, qerq bil-flus • Nuqqas ta' kontroll fil-prezzijiet • Tispiċċa s-saħħa tal-liġi tal-pajjiż • Il-Qorti ma tkunx tista' tiffunzjona għax ma jkollhiex min iressaq quddiemha lil min jikser il-liġi • nuqqas ta' ordni pubbliku 2. Ix-xogħol ta' ners jista' jitqabbel l-aktar ma' dak ta' tabib. It-tnejn jaħdmu fil-kura u l-ħarsien tal-mard, ħafna drabi fl-isptar. 3. ix-xogħol tal-bdiewa u s-sajjieda 4. Barra kotba il-librar jista' jieħu ħsieb ukoll ta' *videos*, DVD, *cassettes* u diski. 5. Xogħol industrijali: Xogħol ta' produzzjoni li jsir fil-fabbriki; xogħol ta' manifattura. Jitlob mill-ħaddiema ħila u sengħa (*skills*). 6. Ħafna drabi ma jistax billi bosta mix-xogħol tat-tarzna jitolbu sengħa partikolari.
Ġ.	6 marki	1 Ħal Saflieni (1) 2. Aċċetta waħda minn dawn: Bħala tempju; bħala ċimiterju għall-mejtin; bħala post għall-qima ta' l-allat ta' dak iż-żmien. (1) 3. L-eqdes kamra fl-ipoġew (2) 4. Tempju megalitiku hu mibni b'ġebel kbir; Ipoġew imħaffer fil-blat taħt l-art. (2)

<table>
<tr><th>Mist.</th><th>Marki</th><th>Tweġiba</th></tr>
<tr><td>G.</td><td>6 marki

Marka ghal kull risposta

Nofs il-marki jekk ir-risposti ma jkunux f'sentenzi</td><td>a. Dan il-blat għoli jissejjaħ irdum.
b. Dawn saru eluf u miljuni ta' snin ilu biċ-ċaqliq tal-blat u bis-saħħa ta' l-ilmijiet li kienu jgħaddu b'qawwa akbar dak iż-żmien.
ċ. Tweġiba waħda - Il-bajjiet servew bħala portijiet.
Is-sajjieda sabu l-kenn fid-daħliet.
Il-lum il-bajjiet huma importanti għax minħabba t-temp sħun jiġu ħafna turisti biex jgħumu f'dawn il-bajjiet.
d. Maż-żmien il-ġebla tal-limestone tittiekel jew tinħall bl-ilma li jidħol fiha.
Jew
Tul l-eluf ta' snin l-ilma li daħal fil-blat kabbar u wessa' x-xquq li kien fih il-blat u b'hekk sawwar għerien kbar u fondi.
e. Dawn il-forom jissejħu stalaktiti.
f. F'Malta hawn ħames saffi ta' blat u l-kulur ivarja skond is-saff li jkun fil-wiċċ.</td></tr>
<tr><td>GĦ.</td><td>14-il marka</td><td>1. (a) Jistgħu jissemmew tlieta minn fost dawn il-bżonnijiet:
• dawl u ilma
• ikel
• mezz komuni biex jikkomunikaw bejniethom
• liġijiet li jirregolaw l-imġiba tagħhom
• gvern jew awtorità li tfassal il-liġijiet
• xi ħadd li jinforza l-liġijiet
• servizzi tas-saħħa

(b) Fin-nuqqas ta' lingwa komuni, jistgħu jikkomunikaw billi:
• joħolqu lingwa tas-sinjali
• ifittxu l-aktar lingwi li jixxiebhu biex jaraw isibux kliem komuni
• jibdew jitgħallmu l-kliem li jkollhom bżonn jużaw kuljum bil-lingwa ta' xulxin
• ipinġu dak li jkunu jixtiequ jgħidu
• jaraw bejniethom min għandu l-ħila jittraduċi minn lingwa għal oħra
• jitgħallmu l-lingwi ta' xulxin
• isibu interpreti</td></tr>
</table>

Mist.	**Marki**	**Tweġiba**
GĦ.		2. (a) Tweġibiet possibbli jistgħu ikunu: • Xtaq li s-Sur Borg isir sindku. • Għax hu favur il-ħarsien ta' l-ambjent. • Xtaq jattendi kors tal-kompjuter. • Xtaq jara r-raħal ġej 'il quddiem fit-tagħlim ta' l-imġiba tajba fis-soċjetà. 2. (b) Sentenzi li juru s-sens ċiviku ta' Stephen jistgħu ikunu: • Stephen kellu interess fil-kunsill lokali. • Stephen kien iħobb il-lokalità tiegħu, u xtaq jaraha aħjar. • Stephen kien jinteressa ruhu fil-ħajja tal-lokalità tiegħu. 2. (ċ) Jistgħu jinkitbu sentenzi bħal: • Is-sindku jigi magħżul minn fost il-kunsilliera. • Is-sindku hu l-persuna responsabbli quddiem il-liġi għat-tmexxija tal-kunsill lokali. • Ix-xogħol tas-sindku hu xogħol ta' servizz għan-nies tal-belt jew raħal. • Is-sindku jitkellem f'isem il-kunsilliera sħabu. • Is-sindku għandu responsabbiltà li jara li l-ambjent tal-lokalità jinżamm nadif. • Ir-rwol tas-sindku hu li jmexxi l-laqgħat tal-kunsill u jara li x-xogħlijiet fil-lokalità isiru skond il-liġi.
H.	2 marki 2 + 2 marki 2 marki	1. (a) Jirrestawrahom; jara li ma jiġġarfux; jara li ma jsirx vandaliżmu fuqhom. (b) Aċċetta tnejn minn dawn: Nagħmlu vandaliżmu fuqhom; inħażżu, nigirfu, nitfgħu żebgħa fuq il-ħitan; narmu skart ħdejhom; nwaqqgħuhom biex nibnu bini ġdid flokhom. (ċ) Ngħidulu jieqaf u nispjegawlu li dawk huma parti mill-wirt storiku ta' pajjiżna.

Mist.	Marki	Tweġiba
H.	6 X 1 = 6 marki	2. L-istudenti jistgħu jsemmu sa sitt punti minn dawn. Kull punt li jsemmu jiswa marka: ▪ Kelna nuqqas ta' ikel għax kien hawn ikel bil-qies. ▪ Kelna nuqqas ta' ħin liberu għal-logħob. ▪ Ridt noqgħod inqum b'nofs ta' lejl biex ninżel fix-xelters. ▪ Fix-xelters kien hemm nuqqas ta' arja, ta' spazju u ħafna umdità. ▪ L-iskola spiss kienet tkun magħluqa. ▪ Filgħaxija kien ikolli noqgħod fid-dlam minħabba l-*black out.* ▪ Kont nibża' mill-ħsejjes ta' l-ajruplani u tal-bombi meta jisplodu. ▪ Kont nibża' li nisfaw bla dar. ▪ Kont nibża' li mmut jien, il-ġenituri tiegħi, ħuti jew sħabi. ▪ Kont nibża' li nintradam taħt il-bini mwaqqa' sakemm forsi joħorġuni.
Ħ. (i)	4 marki għal dan il-paragrafu	Erbgħa minn fost dawn il-problemi: ▪ Fejn l-iskola jkun hemm serbut ta' karrozzi. ▪ B'hekk ikun hemm dewmien biex nasal l-iskola. ▪ Ikun hemm storbju mill-makni u l-ħornijiet. ▪ Problema oħra hija t-tniġġis mid-dħaħen. ▪ Minħabba t-tniġġis aktar tfal qed ibatu mill-asthma. ▪ Hija problema biex missieri jsib jipparkja. **Nofs il-marki jekk ir-risposti ma jkunux f'sentenzi.**

Mist.	Marki	Tweġiba
Ħ. (ii)	4 marki għal dan il-paragrafu	Erbgħa minn fost dawn is-sentenzi: ▪ It-tabelli u s-sinjali tat-traffiku mwaħħla mal-ħitan jew ma' xi pilastru jgħinu lix-xufiera biex ikunu jafu minn fejn jgħaddu mingħajr telf ta' żmien. ▪ Żebgħa bajda jew safra turi lix-xufiera fejn jistgħu jipparkjaw biex b'hekk ma jkunux kawża ta' konġestjoni. ▪ It-*Traffic lights* jgħinu biex jirregolaw it-traffiku ħdejn salib it-toroq. ▪ Bis-sistema ta' *One-Way* it-traffiku jimxi aktar malajr. ▪ Qed isiru *roundabouts* biex is-sewwieqa jkunu jafu min għandu d-dritta. ▪ Biex ma jkunx hemm karozzi ipparkjati ħażin qed jinbnew *car parks* kbar. ▪ Inbnew toroq bħala *by-pass* biex il-karrozzi jevitaw it-toroq dojoq taċ-ċentru. ▪ Minħabba n-numru kbir ta' karrozzi saru *flyovers* li huma toroq mibnija fuq xulxin. ▪ Biex it-traffiku jibqa' għaddej mexxej saru *subways* biex in-nies li jridu jaqsmu t-triq jgħaddu minn taħt. **Nofs il-marki jekk ir-risposti ma jkunux f'sentenzi.**
Ħ.(iii)	4 marki għal dan il-paragrafu	Erbgħa minn fost dawn il-sentenzi - ▪ Aħna għandna nuru rispett lejn min qed isuq karrozza. ▪ Ħadd m'għandu joħroġ għat-triq bl-addoċċ. ▪ Biex taqsam għandek tfittex *zebra crossing*. ▪ Għandek tkun ċert li s-sewwieq rak u li waqaf qabel ma tibda taqsam anke minn fuq *zebra crossing*. ▪ Aħna għandna naqsmu t-triq mingħajr dewmien ħalli t-traffiku jkompli għaddej. ▪ M'għandekx tagħfas għalxejn il-buttuna tat-*traffic lights*. ▪ Aħna għandna nimxu fuq il-bankina u għandna nużaw is-*subways* fejn hemm. ▪ It-triq mhux post fejn wieħed jilgħab bil-ballun. ▪ Meta qed naqsmu it-triq għandna nħarsu sewwa lejn kull naħa. ▪ M'għandniex nintilfu fil-paroli meta qed naqsmu t-triq. **Nofs il-marki jekk ir-risposti ma jkunux f'sentenzi.**